

«Халық» сақтандыру компаниясы» АҚ
Директорлар кеңесінің шешімімен
БЕКІТІЛГЕН
2019 жылғы «23» тамыздағы
№ 297 хаттама

**Сот шығыстарын ерікті сақтандыру
ЕРЕЖЕСІ
«Халық» сақтандыру компаниясы» АҚ**

1. ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР

1. Осы «Халық» сақтандыру компаниясы» АҚ сот шығыстарын ерікті сақтандыру ережесі (бұдан әрі – Ереже) Қазақстан Республикасының заңнамасына, «Халық» сақтандыру компаниясы» АҚ ішкі нормативтік құжаттарына сәйкес әзірленген және сақтандырудың шарттарын, сот шығыстарын сақтандыру шартын, сот шығыстарын ерікті сақтандыру шартын (бұдан әрі – Сақтандыру шарты) жасасу, сүйемелдеу және орындау тәртібін реттейді.

2. Осы Ережеде қолданылатын ұғымдар:

1) **Пайда алушы** – Сақтандыру шартына сәйкес сақтандыру төлемінің алушысы болып табылатын тұлға;

2) **Сақтандырылушы** – оған қатысты сақтандыру жүзеге асырылатын тұлға;

3) **Сақтанушы** – Сақтандырушымен Сақтандыру шартын жасасқан әрекетке қабілетті заңды тұлға. Егер Сақтандыру шартымен басқасы көзделмесе, Сақтанушы бір уақытта Сақтандырылушы болып табылады;

4) **сақтандыру мүддесі** – Сақтанушының (Сақтандырылушының, Пайда алушының) сақтандыру жағдайының туындау тәуекелдерінің алдын алу және болдырмаудағы мүліктік мүддесі;

5) **сақтандыру жағдайы** – ол туындаған кезде Сақтандыру шарты сақтандыру төлемін жүзеге асыруды көздейтін оқиға.

Сақтандыру жағдайы ретінде қарастырылатын оқиғада төменде санамаланған белгілердің барлығы (жинақтаушы Сақтандыру шарты бойынша көзделуі мүмкін оқиғаларды қоспағанда) болуға тиіс:

– оқиғаның басталу ықтималдығы мен кездейсоқтығы;

– оқиғаның басталуының нақты уақытына немесе орнына, сондай-ақ оқиғаның басталу салдарынан болған залалдардың мөлшеріне қатысты болжанбайтындығы;

– оқиға шарттың қолданылуы шегінде сөзсіз және объективті түрде болуға тиіс, бұлар жөнінде тараптар немесе ең болмағанда, Сақтанушы көрінеу білді немесе алдын ала хабардар болды деген қауіптің болмауы;

– оқиғаның басталуында Сақтанушының (Сақтандырылушының, Пайда алушының) мүліктік мүддесі үшін теріс, экономикалық тұрғыдан тиімсіз салдардың болуы;

– оқиғаның басталуы Сақтанушының (Сақтандырылушының, Пайда алушының) ерік-қалауымен және (немесе) пиғылымен байланысты болмауы және пайда алу және (немесе) ұтыс алу (алыпсатарлық тәуекел) мақсатын көздемеуі.

6) **Сақтандырушы** – мүлікті ерікті сақтандыруды жүзеге асыру құқығына лицензия алған, сақтандыру жағдайы басталған кезде Сақтанушыға немесе пайдасына Сақтандыру шарты жасалған өзге тұлғаға (Пайда алушыға) Сақтандыру шартында айқындалған сома (сақтандыру сомасы) шегінде сақтандыру төлемін жүргізуге міндетті «Халық» сақтандыру компаниясы» Қазақстан Халық банкінің еншілес ұйымы» акционерлік қоғамы;

7) **сот шығыстары** – Сақтанушының (Сақтандырылушының) сот ісін жүргізуге байланысты шеккен шығыстары.

3. Сақтандыру Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына сәйкес Сақтандырушы мен Сақтанушының арасында жасалатын Сақтандыру шартының негізінде жүзеге асырылады.

4. Осы ереже бойынша жасасылған Сақтандыру шарты бойынша:

1) Сақтанушымен (Сақтандырылушымен) жасасқан шарттары бойынша өз міндеттемелерін тиісінше орындалмағаны/орындамауынан туындайтын сот ісін жүргізуге

байланысты сот шығыстары (атап айтқанда, құпия ақпаратты жария ету, жасалған шарттың мәнінен туындайтын шарт бойынша негізгі міндеттемелерді орындамау және т.б.)

2) Сақтанушы (Сақтандырылушы) жасасқан шарттардан туындамайтын сот ісін жүргізуге байланысты сот шығыстары сақтандыруға жатады.

5. Сақтанушының (Сақтандырылушының) заңға қарама-қайшы мүдделері сақтандырылуға жатпайды.

6. Сақтандыру шартын жасасу кезінде тараптар осы Сақтандыру ережесінің жекелеген ережелерін өзгертуі (алып тастауы) және/немесе Сақтандыру шартын Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына қайшы келмейтін басқа ережелермен толықтыруы мүмкін.

2. САҚТАНДЫРУ ОБЪЕКТІСІ

7. Сақтанушының (Сақтандырылушының, Пайда алушының) сот ісін жүргізуге байланысты шеккен шығыстарын өтеуге байланысты мүліктік мүдделері сақтандыру объектісі болып табылады.

8. Егер сақтандырудың қандай-да бір бөлігінде сақтандыру өтемі, сақтандыру төлемі немесе қаржылық пайда Сақтандырушыны немесе оның органын БҰҰ-ның шешімдеріне, Қазақстан Республикасы, Еуропалық Одақ немесе АҚШ үкіметтерінің заңдары мен қаулыларына сәйкес қандай-да бір санкцияларға, тыйым салуларға немесе шектеулерге, сауда немесе экономикалық санкцияларға әкеп соқтырса, Сақтандырушы сақтандыру қорғанысын бермейді, сонымен қатар сақтандыру төлемдерін жүзеге асыру үшін немесе Сақтандыру шарты бойынша кез-келген басқа қаржылық пайда алу үшін жауап бермейді.

3. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫ

9. Сақтанушының (Сақтандырылушының) Сақтандыру шартында аталып көрсетілген сот ісін жүргізуге байланысты келесідей шығындарды сақтандыру жағдайы ретінде танылады:

1) мемлекеттік бажды төлеу құны;

2) істі қарауға байланысты және Сақтанушы (Сақтандырылушы) шеккен сот шығындары, оның ішінде:

- куәларға, сарапшылар мен мамандарға төленетін сомалар;

- өндірісті орындарда тексеруге байланысты шығындар;

- заттай дәлелдемелерді сақтауға байланысты шығындар;

- жауаптыны іздеуге кеткен шығындар;

- істі жариялауға және хабарлауға байланысты шығындар;

- тараптарға және іске қатысушы басқа адамдарға хабарлау және шақыру шығындары;

- тараптардың және үшінші тұлғалардың іссапар шығындары және тұрғын үйді жалға алу сотқа келуіне байланысты шеккен шығындар;

- өкілдің көмегіне ақы төлеу құны;

- сот өтелетін деп таныған басқа шығыстар, оның ішінде тараптар сотқа кейін жүгінген кезде дауды сотқа дейін міндетті түрде реттеу рәсімдерінде шеккен шығындар.

10. Егер Сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, Сақтанушыға (Сақтандырылушыға) үшінші тұлғалармен қойылатын шағымдарға байланысты сот талқылауы сақтандыру жағдайы болып табылады.

11. Сақтандыру тәуекелдерінің, сақтандыру жағдайларының нақты тізбесі, олардың комбинациясы Сақтандыру шартында белгіленеді.

12. Сақтандыру жағдайының басталуын дәлелдеу, сондай-ақ оның салдарынан болған шығындарды дәлелдеу Сақтандырушыға (Сақтандырылушыға, Пайда алушыға) жүктеледі.

13. Егер Сақтанушы (Сақтандырылушы) оның салдарынан сот шығыстарын тартқан сот талқылауы болса оқиға сақтандыру жағдайы деп танылады:

- 1) Сақтандыру шарты бойынша сақтандыру қорғанысының мерзімі ішінде;
- 2) Сақтандыру шартында көрсетілген сақтандыру аумағында;
- 3) Сақтандыру шартында көрсетілген бір немесе бірнеше сақтандырылған тәуекелдердің туындауына байланысты.

4. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЛАРЫНАН ӨЗГЕШЕ ЖАҒДАЙЛАР ЖӘНЕ САҚТАНДЫРУДАҒЫ ШЕКТЕУЛЕР

14. Егер Сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, мыналардың салдарынан шығын келтіру сақтандыру жағдайына жатпайды:

- 1) ядролық жарылыстың, радиациялық немесе радиоактивті инфекцияның салдары;
- 2) әскери операциялар немесе әскери шаралар және олардың салдары, әскери қарудың жойылуы немесе бүлінуі;
- 3) азаматтық соғыс, кез келген халықтық толқулар, жаппай толқулар немесе ереуілдер.

15. Егер сот талқылауына байланысты тартқан шығыстар мыналардың салдарынан болса, ол сақтандыру жағдайы болып табылмайды және Сақтандырушы сақтандыру төлемін жүзеге асырмайды:

- 1) құзырлы органдардың Сақтанушыға (Сақтандырылушыға) нұсқаулары, ескертулері немесе талаптары;
- 2) жосықсыз бәсекелестік, патенттік немесе авторлық құқықты бұзу;
- 3) Сақтанушының (Сақтандырылушының) төлем қабілетсіздігі немесе банкроттығы;
- 4) Сақтанушының (Сақтандырылушының) мас күйінде, есірткі қабылдаған немесе басқа да мас болған күйдегі әрекеттері (әрекетсіздігі) немесе оның салдары;
- 5) Сақтанушы (Сақтандырылушы) Сақтандырушымен келісілген мерзімде тәуекел дәрежесін едәуір арттыратын жағдайларды жоймаған, оларды жою қажеттілігі жалпы қабылданған стандарттарға сәйкес Сақтанушыға (Сақтандырылушыға) Сақтандырушымен көрсетілген;
- 6) Сақтандыру шартының басталу күнінде Сақтанушы (Сақтанушы) білген немесе білуі тиіс болған, бірақ бұл туралы Сақтандырушыға хабарламаған факторлар, жағдайлар, жағдаяттар;
- 7) Сақтандыру шартында және Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген өзге де жағдаяттар.

16. Сақтандырушы сондай-ақ мыналар үшін сақтандыру төлемін жүзеге асырмайды және жауаптылықта болмайды:

- 1) Сақтандыру шартында белгіленген сақтандыру сомасының (Сақтандырушы жауапкершілігінің лимитінен) асатын бөлігіндегі залал;
- 2) Сақтандыру шартында белгіленген сақтандыру аумағынан тыс жерде келтірілген залал;
- 3) моральдық зиян;
- 4) қаржылық шығындар, уыстан шығарылған пайда, басқа жанама шығындар, міндеттемелерді орындауды кешіктіргені үшін тұрақсыздық айыбы (айыппұлдар, өсімпұлдар);
- 5) Сақтанушыдан (Сақтандырылушыдан) Сақтанушымен (Сақтандырылушымен) келтірілген залалды (зиянды) өтеу тәртібінде және/немесе Сақтанушының (Сақтандырылушының) бұрын жасалған шарттар бойынша міндеттемелерін орындау тәртібінде өндіріп алынған кез келген сома.

17. Сақтандыру шартында осы тарауда көрсетілгендерден басқа да сақтандыру жағдайларынан өзгеше жағдайлар және сақтандырудағы шектеулер белгіленуі мүмкін.

5. САҚТАНДЫРУ СОМАСЫ. ФРАНШИЗА

18. Сақтандыру сомасы – сақтандыру объектісі сақтандырылған және сақтандыру жағдайы басталған кездегі Сақтандырушы жауаптылығының шекті көлемін білдіретін ақша сомасы.

19. Сақтандыру сомасы тараптардың келісімі бойынша Сақтандыру шартында белгіленеді.

20. Сақтандыру шартымен әрбір сақтандыру жағдайына қатысты және (немесе) сот шығыстарының әрбір түріне қатысты Сақтандырушының жауапкершілік лимиттері белгіленуі мүмкін.

21. Франшиза - Сақтандырушыны сақтандыру шарттарында қарастырылған белгілі бір мөлшерден аспайтын зиянды өтеуден босату. Сақтандыру шартымен шартты немесе шартсыз франшиза белгіленуі мүмкін.

22. Шартты франшизада Сақтандырушы белгіленген франшиза мөлшерінен аспайтын зиянды өтеуден босатылады, бірақ егер оның мөлшері осы сомадан асып кетсе, залалды толық көлемде өтеуге міндетті. Шартсыз франшизада келтірілген залал барлық жағдайларда белгіленген сома шегерілгеннен кейін өтеледі.

23. Қолданылатын франшизаның түрі мен мөлшері Сақтандыру шартында белгіленеді.

6. САҚТАНДЫРУ СЫЙЛЫҚАҚЫСЫ. ТӨЛЕУ ТӘРТІБІ ЖӘНЕ МЕРЗІМДЕРІ

24. Сақтандыру сыйлықақысы – Сақтанушының Сақтандырушыға, соңғысы Пайда алушыға Сақтандыру шартында белгіленген мөлшерде сақтандыру төлемін жүргізуге міндеттемелер қабылдағаны үшін төлеуге міндетті ақша сомасы.

25. Сақтандыру сыйлықақысының мөлшері Сақтандырушымен белгіленген сақтандыру тарифінің негізінде, мүліктің түріне (моделіне), оны пайдалану аумағына, шарттарына және мерзіміне, сақтандыру тәуекелдерінің жинағына, Сақтандыру шартының әрекет ету мерзіміне және т.б. тәуелді есептеледі.

26. Сақтанушы сақтандыру сыйлықақысын Қазақстан Республикасының валютасымен төлейді.

27. Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында көзделген жағдайларда сақтандыру сыйлықақысы шетел валютасымен төленуі мүмкін (валюталық баламада).

28. Сақтандыру сыйлықақысы бір уақытта немесе бөліп-бөліп төленеді, аударыммен немесе қолма-қол ақшамен төленеді (Қазақстан Республикасының заңнама талаптарына сәйкес).

29. Сақтандыру сыйлықақысын төлеудің тәртібі мен мерзімі Сақтандыру шартында белгіленеді.

30. Егер Сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе (тараптардың өзге шарттар туралы жазбаша келісімі болмаса), Сақтанушы сақтандыру сыйлықақысын (кезекті сақтандыру жарнасын) Сақтандыру шартында көрсетілген мерзімде уақтылы төлемеген жағдайда, Сақтандырушы:

1) сақтандыру сыйлықақысы (кезекті сақтандыру жарнасы) төленбеген күннен бастап біржақты тәртіпте Сақтандыру шартын бұзуға;

2) егер сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиға оны енгізу мерзімі өткен сақтандыру сыйлықақысы төленгенге дейін (кезекті сақтандыру жарнасы) болса, сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартуға;

3) егер сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиға оны енгізу мерзімі өткен сақтандыру сыйлықақысы төленгенге дейін (кезекті сақтандыру жарнасы) болса, сақтандыру төлемінің мөлшерін анықтаған кезде, мерзімі өткен сақтандыру сыйлықақысының (кезекті сақтандыру жарнасының) сомасы шегеріледі.

31. Сақтандыру шарты 1 (бір) жылдан аз мерзімге жасалған кезде, сақтандыру сыйлықақысы Сақтандыру шартының іс жүзінде әрекет еткен күндер саны үшін (про-рата), немесе жылдық сақтандыру сыйлықақысына пайыздық қатынастарда есептеледі (толық емес ай толық ай болып қабылданады):

Сақтандыру мерзімі	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Жылдық сақтандыру сыйлықақысынан %	20	30	40	50	60	70	75	80	85	90	95

7. ТАРАПТАРДЫҢ ҚҰҚЫҚТАРЫ ЖӘНЕ МІНДЕТТЕРІ

32. Сақтанушы:

1) Сақтандыру шартын жасасу кезінде, егер ол құпия ақпарат болмаса, Сақтандырушының жылдық қаржылық есебімен танысуға;

2) осы Ережемен танысуға, Сақтандырушыдан сақтандыру шарттарын, оның Сақтандыру шарты бойынша құқықтары мен міндеттерін түсіндіруді талап етуге, Ережелердің көшірмесін алуға;

3) жоғалған жағдайда Сақтандыру шартының телнұсқасын алуға;

4) Сақтандырушының сақтандыру жағдайын тергеу барысымен танысуға;

5) сақтандыру жағдайы басталған кезде Сақтандыру шартында белгіленген мөлшерде, тәртіппен және мерзімде сақтандыру төлемін алуға;

6) осы Ережеде (Сақтандыру шартында) белгіленген тәртіппен Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын бұзуға;

7) Сақтандырушының сақтандыру төлемдерін жүзеге асырудан бас тарту немесе оның мөлшерін азайту туралы шешіміне Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен наразылық білдіруге құқылы.

33. Сақтанушы:

1) Сақтандыру шартын жасасқан кезде, Сақтандырушыға өзіне белгілі болған, сақтандыру жағдайының туындауын білдіретін барлық жағдайлар туралы, сақтандыру жағдайының ықтималдығын және оның туындауынан болатын шығындардың мөлшерін айқындау үшін хабарлауға;

2) Сақтандыру шартында белгіленген мөлшерде, тәртіпте және мерзімде сақтандыру сыйлықақысын төлеуге;

3) Сақтандырушыға сақтандыру тәуекелінің жай-күйі туралы хабарлауға;

4) осы Ереженің және Сақтандыру шартының шарттарын орындауға;

5) Сақтандырылушыны Сақтандыру шартының талаптарымен таныстыруға міндетті. Сақтандырылушының Сақтандыру шартының талаптарын бұзуы оларды Сақтанушының бұзуы ретінде қарастырылады;

6) сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиға басталған кезде және (немесе) оның салдарынан сақтандыру жағдайы басталуы мүмкін оқиға басталған кезде ол туралы Сақтандырушыны хабардар етуге және осы Ережеде (Сақтандыру шартында) белгіленген тәртіппен және мерзімде қажетті іс-әрекеттерді жасауға;

7) осы Ереженің 10-тарауына (немесе) Сақтандыру шартының талаптарына сәйкес, сақтандыру төлемі туралы шешім қабылдауға Сақтандырушыға барлық қажетті және қажетті құжаттарды ұсынуға;

8) Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталуына жауапты тұлғаға талап ету құқығын беруді, оның ішінде мұндай құқықты іске асыру үшін қажетті құжаттарды ұсынуды қамтамасыз етуге;

9) Сақтандыру шартының шарттары және сақтандыру сыйлықақылары мен төлемдердің мөлшерлері туралы құпиялылықты сақтауға;

10) сақтандыру жағдайынан болған залалды азайту жөнінде шаралар қолдануға;

11) Сақтандырушыға Сақтандыру шартын жасасу кезінде Сақтандырушыға хабарланған жағдайларда белгілі болған елеулі өзгерістер туралы, егер мұндай өзгерістер Сақтандыру шартының әрекет ету мерзімінде сақтандыру тәуекелінің артуына айтарлықтай әсер етуі мүмкін болса, дереу хабарлауға міндетті.

34. Сақтандырушы:

1) Сақтандыру шартын жасағанға дейін сақтандыруға жататын мүлікті қарап шығуға және Сақтанушының (Сақтандырылушының) осы мүлікке меншік құқығын растайтын құжаттармен танысуға;

2) сақтандырылған мүлікті үнемдеу және шығындарды азайту шараларына қатысуға құқылы. Бұл ретте, Сақтандырушының аталған іс-шараларға қатысуы оқиғаның сақтандыру жағдайы ретінде танылуын растамайды;

3) сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның себептері мен жағдайларын дербес анықтауға, оның ішінде сақтандырылған мүлікті және келтірілген залалдың мөлшерін анықтау бойынша іс-әрекеттерді тексеруге;

4) тиісті мемлекеттік органдар мен ұйымдардан өз құзыреті негізінде, сақтандыру жағдайының басталуын және келтірілген залалдың мөлшерін растайтын құжаттарды сұратуға;

5) сотқа дербес талаптарын мәлімдемейтін үшінші тұлға ретінде қатысуға;

6) Сақтанушыдан (Сақтандырылушыдан) сақтандыру жағдайының фактісін, оның туындау себептері мен жағдайларын, осы Ереженің 10-тарауында көрсетілген зиянның мөлшерін анықтау үшін қажетті құжаттарды талап етуге;

7) сақтандыру төлемдерін жүзеге асыру туралы шешімді құзыретті органдардың деректері мен құжаттары негізінде барлық жағдайлар анықталғанға дейін Сақтанушыға Сақтандыру шартында қарастырылған тәртіпте және мерзімде жазбаша түрде хабарлама жіберіп, кейінге шегеруге;

8) осы Ережеде, Сақтандыру шартында және Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында көзделген негіздер бойынша сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартуға немесе оның мөлшерін азайтуға немесе Сақтанушыға (Сақтандырылушыға, Пайда алушыға) жазбаша хабарлама жіберу арқылы оқиғаны сақтандыру жағдайы деп танымауға;

9) залал үшін жауапты адамға кері талап құқығын қоюға;

10) Сақтанушы (Сақтандырылушы) осы Ереженің және Сақтандыру шартының талаптарын бұзған жағдайда, Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын бұзуға құқылы.

35. Сақтандырушы:

1) Сақтанушыны сақтандырудың шарттарымен таныстыруға және оның талабы бойынша Ереженің көшірмесін беруге;

2) сақтандыру жағдайы туралы хабарламаны осындай хабарламаны алған сәттен бастап 1 (бір) жұмыс күн ішінде тіркеуге;

3) сақтандыру жағдайы басталған кезде, Ережеде және (немесе) Сақтандыру шартында белгіленген мөлшерде, тәртіпте және мерзімде сақтандыру төлемін жүзеге асыруға;

4) Сақтанушыға (Сақтандырылушыға) сақтандыру жағдайы туындаған кезде шығынды азайту үшін шеккен ақылға қонымды және орынды шығыстарын өтеуге;

5) Сақтанушы (Сақтандырылушы) немесе жәбірленуші (Пайда алушы) немесе олардың өкілі сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін қажетті барлық құжаттарды ұсынбаған жағдайда, оларға Сақтандыру шартында белгіленген мерзімде жоқ құжаттар туралы хабарлауға;

б) сақтандырудың құпиялылығын қамтамасыз етуге міндетті.

36. Осы тараудағы тараптардың құқықтары мен міндеттерінің тізбесі түпкілікті болып табылмайды. Сақтандырушының, Сақтанушының (Сақтандырылушының) заңнамада, осы Ережеде, Сақтандыру шартында белгіленген өзге де құқықтары мен міндеттері бар.

8. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫНЫҢ ҚОЛДАНЫЛУ КЕЗЕҢІНДЕ САҚТАНДЫРУ ТӘУЕКЕЛІН ҰЛҒАЙТУДЫҢ САЛДАРЫ

37. Сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде Сақтанушы (Сақтандырылушы) дереу, бірақ ол белгілі болған күннен бастап 3 (үш) жұмыс күнінен кешіктірмей Сақтандырушыға Сақтандыру шартын жасасу кезінде Сақтандырушыға хабарлаған жағдайлардағы елеулі өзгерістер туралы жазбаша түрде хабарлауға міндетті.

38. Кез келген жағдайда келесі өзгерістер маңызды болып танылады:

1) сақтандыру туралы өтініште және Сақтандыру шартында көрсетілген мәліметтердің өзгеруі;

2) Сақтанушының (Сақтандырылушының) қызмет түрінің өзгеруі;

3) Сақтанушының (Сақтандырылушының) өндіріс көлемінің, қызметкерлер санының өзгеруі;

4) уәкілетті мемлекеттік органдардың Сақтанушының (Сақтандырылушының) қызметін жүзеге асыруына шектеу салатын ұйғарымының болуы;

5) қосарланған сақтандырудың болуы.

39. Сақтандыру тәуекелінің артуына әкелетін жағдайлар туралы хабардар Сақтандырушы Сақтандыру шартының талаптарын өзгертуді және сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына сәйкес қосымша сақтандыру сыйлықақысын төлеуді талап етуге құқылы.

Егер Сақтандырушы немесе Сақтанушы Сақтандыру шартының өзгертуге немесе қосымша сақтандыру сыйлықақысын төлеуге қарсылық білдірсе, Сақтандырушы Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамада қарастырылған нормаларға сәйкес Сақтандыру шарты бұзуды талап етуге құқылы.

40. Егер Сақтанушы (Сақтандырылушы) осы тараудың 37-тармағында қарастырылған міндеттемелерді орындамаса, Сақтандырушы Сақтандыру шартын бұзуды және оның бұзылуынан келтірілген залалдардың орнын толтыруды талап етуге құқылы.

41. Егер сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына себеп болатын жағдайлар жойылып кетсе, Сақтандырушы Сақтандыру шартын бұзуды талап етуге құқылы емес.

9. САҚТАНУШЫНЫҢ САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫ ТУЫНДАҒАН КЕЗДЕГІ ІС-ӘРЕКЕТІ

42. Сақтандыру жағдайының белгілері бар және (немесе) салдары сақтандыру жағдайы басталуы мүмкін оқиға туындаған кезде Сақтанушы (Сақтандырылушы):

1) оған сақтандыру жағдайының белгілері бар және/немесе оның салдарынан сақтандыру төлемі бойынша Сақтандырушыда міндеттемелер туындауы мүмкін оқиға жайында (үшінші тұлғалардың шағымдары туралы, сотқа шақырылғаны, талап арызы, қылмыстық іс қозғауға себептер мен негіздердің боуы туралы) мәлім болған немесе мәлім болуы тиіс болған сәттен бастап 3 (үш) жұмыс күн ішінде Сақтандырушыға хабарламаның жіберілген күнін анықтауға мүмкіндік беретін тәсілмен хабарлауға;

2) Сақтандырушының нұсқауларын басшылыққа ала отырып, талап қоюға негіз бола алатын оқиғамен байланысты шығындарды азайту үшін ағымдағы жағдайда дереу ақылға қонымды және қол жетімді шараларды қабылдауға міндетті. Алайда, бұл әрекеттерді Сақтандырушының сақтандыру төлемін жүзеге асыру міндеттемесін мойындау ретінде қарастыруға болмайды;

3) егер Сақтандырушы Сақтандырушының да, Сақтанушының да (Сақтандырылушының да) мүдделерін қорғау үшін өзінің уәкілетті тұлғаларын тағайындау қажет деп санаса, Сақтандырушы көрсеткен адамдарға сенімхат және сақтандыру жағдайына байланысты қажетті құжаттарды береді;

4) Сақтандырушыға сақтандыру төлемі туралы шешім қабылдау үшін қажетті, сақтандыру жағдайының басталу жағдаяттарымен байланысты құжаттарды және мәліметтерді беруге;

5) қажетті құжаттарды ұсынуды қоса алғанда, Сақтандырушының сақтандыру жағдайының басталуы үшін жауапты тұлғаға талап құқығын қоюы үшін барлық қажетті шараларды жасауға міндетті.

43. Пайда алушы Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталғаны туралы барлық жағдайларда, Сақтанушы немесе Сақтандырылушы оны жасаған-жасамағанына қарамастан, хабарлауға құқылы.

44. Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталғаны туралы хабардар етпеу, егер Сақтандырушының сақтандыру жағдайының басталғаны туралы уақтылы білгені дәлелденбеген болса немесе Сақтандырушыда бұл туралы ақпарат болмаса, оның сақтандыру төлемін жүзеге асыру міндетіне әсер етуі мүмкін болса, сақтандыру төлемінен бас тартуға құқық береді.

10. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫНЫҢ ТУЫНДАҒАНЫН ЖӘНЕ ЗАЛАЛ КӨЛЕМІН РАСТАЙТЫН ҚҰЖАТТАРДЫҢ ТІЗБЕСІ

45. Сақтандырушыға сақтандыру төлемі туралы талапты Сақтанушы (Сақтандырылушы, Пайда алушы) тиісті талабын дәлелдейтін құжаттарды қоса тіркеп, жазбаша нысанда ұсынады.

46. Егер Сақтандыру шартымен өзгесі көзделмесе, сақтандыру төлеміне арналған өтінішке келесі құжаттар қоса берілуі тиіс:

- 1) Сақтандыру шартының көшірмесі (оның телнұсқасы);
- 2) залал мөлшерін растайтын құжаттар;
- 3) Сақтанушыға (Сақтандырылушыға) қойылған талап арыздың көшірмесі;
- 4) күшіне енген сот шешімі;
- 5) Сақтанушының (Пайда алушының) Сақтандырушымен өтелетін шығынды азайту немесе Сақтандырушының жазбаша нұсқауларын орындау мақсатында жұмсаған шығыстары туралы құжаттар;

б) сақтандыру жағдайының жағдаяттарына және мүліктік шығынның іс жүзіндегі мөлшеріне қатысты өзге де құжаттар;

7) сақтандыру компаниясында істерді жүргізу және сақтандыру төлемін алу құқығын беретін сенімхат (заңды тұлға үшін немесе Пайда алушының мүдделерін ұсынған жағдайда);

8) Пайда алушының сақтандыру төлемін алу үшін банктік деректемелері;

9) іскерлік айналым әдеттері бойынша құрастырылған және сақтандыру жағдайына қатысы бар, сақтандыру жағдайының туындағаны үшін жауапты тұлғаға регресстік талап ету құқығын қамтамасыз ететін өзге де құжаттар.

47. Сақтандырушы сақтандыру жағдайының жай-күйі туралы шешім қабылдауға қажетті құжаттардың тізбесін өз бетінше қысқартуға және Сақтандырушының пікірі бойынша осы шешім қабылдауға жеткілікті құжаттармен шектелуге құқылы.

48. Жекелеген жағдайларда Сақтандырушы, егер олардың болмауы сақтандыру жағдайының басталу фактісін анықтауға және шығын мөлшерін анықтауға мүмкіндік бермесе немесе сақтандыру жағдайы туралы қосымша ақпарат қажет болса, Ереженің осы бабында көрсетілмеген басқа құжаттарды ұсынуды талап етуге құқылы.

49. Құжаттарды қабылдаған Сақтандырушы өтініш берушіге ұсынылған құжаттардың толық тізімін және олардың қабылданған күнін көрсете отырып анықтама беруге міндетті. Куәліктің бір данасы өтініш берушіге беріледі, екінші данасы өтініш берушінің белгісімен бірге Сақтандырушыда қалады. Егер Сақтанушы (Пайда алушы) сақтандыру төлемі туралы

талапты электронды нұсқада жөнелтсе, Сақтандырушы оған аталған анықтаманы электронды нұсқада бере алады.

50. Егер Сақтанушы, Сақтандырылушы немесе Пайда алушы болып табылатын басқа тұлға сақтандыру төлемін жүзеге асыру мәселесін қарау үшін қажетті барлық құжаттарды ұсынбаса, Сақтандырушы Сақтандыру шартында белгіленген мерзімде өтініш берушіге жетіспейтін құжаттар туралы хабарлауға міндетті.

11. ЗАЛАЛДАРДЫҢ МӨЛШЕРІН АНЫҚТАУ

51. Сақтандыру төлемі сақтандыру жағдайының туындау нәтижесінде келтірілген нақты залалдың шегінде, бірақ Сақтандыру шартында белгіленген сақтандыру сомасынан (Сақтандырушының жауапкершілік лимитінен) аспайтын мөлшерде, франшизаны ескерумен (болған жағдайда) жүзеге асырылады.

52. Сақтанушының (Сақтандырылушының) залалды болдырмау немесе азайту мақсатында шеккен шығындары, егер тиісті шаралар сәтсіз болса да, егер Сақтандырушының нұсқауларын орындау үшін қажет болған немесе тартылған болса, Сақтандырушымен өтелуге жатады. Мұндай шығыстар іс жүзіндегі мөлшерде өтеледі, алайда сақтандыру төлемі мен шығыстардың жалпы сомасы Сақтандыру шартында қарастырылған сақтандыру сомасынан (жауапкершілік көлемінің шегінен) аспайтындай етіп жасалады, сонымен бірге Сақтандырушыға осындай шығыстарды растайтын құжаттар ұсынылған жағдайда. Сақтандыру шартында мұндай шығыстардың мөлшерін сақтандыру сомасының немесе сақтандыру төлемінің үлесі түрінде шектеу көзделуі мүмкін.

53. Сақтандырушы Сақтанушының ықтимал шығындарды азайту үшін әдейі және қол жетімді шараларды қабылдамауының салдарынан туындаған залалдар бойынша сақтандыру төлемдерін жүзеге асырудан босатылады.

54. Сақтандыру төлемін жүзеге асырғаннан кейін, егер Сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, Сақтандырушы сақтандыру сомасының жасалған сақтандыру төлемінің сомасына азайтылған мөлшерде жауап беруді жалғастыра береді.

12. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУДЫҢ ТӘРТІБІ МЕН ШАРТТАРЫ

55. Егер Сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, Сақтандырушы сақтандыру төлемін жүзеге асыру туралы өтінішті осы Ереженің 10-тарауымен реттелген барлық құжаттарды алғаннан кейін 10 (он) жұмыс күні ішінде қарайды.

56. Сақтандырылған оқиға сақтандыру жағдайы деп танылғаннан кейін Сақтандырушы Пайда алушыға сақтандыру төлемін Сақтандыру шартында белгіленген тәртіпте және мерзімде сақтандыру төлемін төлейді.

57. Сақтандыру төлемінен бас тартқан жағдайда, Сақтандырушы Сақтандыру шартында белгіленген тәртіпте және мерзімде Сақтанушыға (Пайда алушыға) жазбаша нысанда бас тарту себептерінің дәлелді негіздемесімен хабарлайды.

58. Сақтандыру төлемі жүзеге асырылғаннан кейін сот талқылауында жеңілген тараптан сот шешімі бойынша сот шығыстары толық немесе ішінара өтелген жағдайда Сақтанушы (Сақтандырылушы) алынған өтемақының бөлігінде сақтандыру төлемін қайтаруға міндетті.

59. Егер тиісті құзыретті органдар сақтандыру жағдайының басталуына әкеп соқтырған мән-жайлар бойынша қылмыстық іс қозғаған немесе әкімшілік тергеу бастаған жағдайда, Сақтандырушы қылмыстық іс бойынша заңды негізіндегі күші бар үкім қабылданғанға немесе тергеудің аяқталуына және Сақтандырушыға тиісті құжаттардың ұсынылуына дейін, өтініш берушіге жазбаша хабарлама жіберіп, сақтандыру төлемі туралы шешімді тоқтата тұруға құқылы.

60. Сақтандырушы егер сақтандыру жағдайы мыналардың салдарынан орын алса, Сақтанушыға сақтандыру төлемін төлеуден толығымен немесе ішінара баса тартуға құқылы:

1) Сақтанушының, Сақтандырылушының және (немесе) Пайда алушының, қажетті қорғану және аса қажетті жағдайда жасалған іс-әрекеттерді қоспағанда, сақтандыру жағдайын тудыруға бағытталған не оның басталуына ықпал ететін қасақана жасалған іс-әрекетінің;

2) Сақтанушының, Сақтандырылушының және (немесе) Пайда алушының Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде белгіленген тәртіппен сақтандыру жағдайымен себептік байланыстағы қасақана қылмыстық немесе әкімшілік құқық бұзушылықтар деп танылған әрекеттерінің салдарынан болса.

61. Сондай-ақ келесі жағдайларда Сақтандырушының сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тарту үшін негіз болуы мүмкін:

1) Сақтанушының Сақтандырушыға сақтандыру объектісі, сақтандыру тәуекелі, сақтандыру жағдайы және оның зардаптары туралы көрінеу жалған мәліметтер хабарлауы;

2) Сақтанушының (Сақтандырылушының) Сақтандыру шартында белгіленген міндеттемелер мен шарттарды орындамауы;

3) Сақтанушының Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының белгілері бар және/немесе оның салдарынан сақтандыру жағдайының туындауы мүмкін оқиғаның туындағаны туралы Сақтандыру шартында белгіленген тәртіпте және мерзімдерде хабарламауы немесе уақтылы хабарламауы;

4) Сақтанушының (Пайда алушының) сақтандыру жағдайы басталуының мән-жайын тексеруде және одан келген залалдардың мөлшерін белгілеуде Сақтандырушыға кедергі жасауы;

5) Сақтанушының (Сақтандырылушының) сақтандыру жағдайынан туындаған залалдарды азайту шараларын қасақана қолданбауы;

6) сақтандыру жағдайының сақтандыру қорғанысының әрекет ету кезеңінен тыс жерде туындауы;

7) егер Сақтанушы (Пайда алушы) тиісті өтемақыны шығын келтіруге кінәлі тұлғадан алған болса;

8) егер сақтандыру жағдайы туындаған сәтте Сақтандыру шарты күшіне енбесе;

9) Сақтанушы сақтандыру жағдайының туындау фактісін растайтын, осы Ереженің 10-тарауында және (немесе) Сақтандыру шартында көрсетілген құжаттар тізбесін толық ұсынбаған жағдайда;

10) Сақтанушының сақтандыру жағдайының басталғандығы үшін жауапты адамға талап қою құқықтарынан бас тартуы, сондай-ақ Сақтандырушыға талап ету құқығын өткізу үшін қажетті құжаттарды беруден бас тартуы.

13. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫН ЖАСАСУ ТӘРТІБІ

62. Сақтандыру шарты Сақтанушының жазбаша өтініші негізінде жасалады.

63. Сақтандыру шартын жасасуға арналған өтініш (бұдан әрі - Өтініш) нысанын Сақтандырушы белгілейді.

64. Сақтанушы қол қойған өтініш Сақтандыру шартының Сақтандырушыда болатын данасының ажырамас бөлігі болып табылады.

65. Сақтандыру шарты Сақтандырушы сақтандыру тәуекелін бағалағаннан кейін және тараптар Сақтандыру шартын жасасу арқылы немесе Сақтанушыны сақтандыру ережелеріне қосып, оған сақтандыру полисін беру арқылы Сақтандыру шартының барлық маңызды шарттары туралы келісімге келгеннен кейін жазбаша түрде жасалады.

66. Сақтандыру шартын жасасу кезінде Сақтанушы Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының ықтималдығын және оның туындауынан болатын ықтимал шығындардың

мөлшерін айқындау үшін айтарлықтай маңы бар жағдайлар туралы, егер бұл жағдаяттар белгісіз болса және Сақтандырушыға таныс болмауы керек болса, хабарлауға міндетті.

67. Сақтандыру шартын жасау үшін Сақтандырушы Сақтанушыдан сақтандыру тәуекелін сипаттайтын қосымша құжаттарды (мәліметтерді) талап етуі мүмкін.

68. Сақтандыру шартына өзгертулер мен толықтырулар енгізу Сақтанушының жазбаша өтініші негізінде, Сақтандырушының Сақтандыру шартына қосымша келісім жасауы арқылы жүргізіледі. Егер сақтандыру сақтандыру полисін шығару арқылы жүзеге асырылса, онда өзгертулер мен толықтырулар енгізілген кезде сақтандыру полисі мерзімінен бұрын тоқтатылып, жаңасы жасалады.

69. Егер Сақтандыру шарты жасалғаннан кейін, Сақтанушының Шартты жасасу мақсатында Сақтандырушыға сақтандыру тәуекелін бағалау үшін маңызды мән-жайлар туралы жалған ақпарат бергені және Сақтандырушы Сақтандыру шартын жасасу туралы шешім қабылдағаны анықталса, Сақтандырушы Сақтандыру шартын жарамсыз деп тануды талап етуге құқылы.

70. Егер Сақтандыру шартында Сақтанушының жағдайын Қазақстан Республикасының заңнамасында қарастырылған жағдаймен салыстырғанда нашарлататын жағдайлар болса, Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген ережелер қолданылады.

71. Сақтандыру шарты жоғалған жағдайда Сақтандырушы Сақтанушының жазбаша өтінішінің негізінде оған Сақтандыру шартының телнұсқасын беруге міндетті.

Сақтандырушы Сақтанушыдан Сақтандыру шартының телнұсқасын жасау шығындарын өндіріп алуға құқылы, бұл ретте өтелетін шығыстардың жалпы сомасы Сақтандыру шартымен айқындалады.

14. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫНЫҢ ӘРЕКЕТ ЕТУ АУМАҒЫ ЖӘНЕ МЕРЗІМІ

72. Егер Сақтандыру шартымен өзгеше көзделмесе, Қазақстан Республикасы сақтандыру аумағы болып табылады.

73. Сақтандыру шарты 1 (бір) жыл мерзімге, сондай-ақ тараптардың келісімімен, Сақтанушы өтінген өзге де мерзімге жасалуы мүмкін.

74. Сақтандыру шарты Сақтандыру шартында көрсетілген күннен бастап күшіне енеді және тараптар үшін міндетті болып есептеледі. Егер Сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, сақтандыру қорғанысының кезеңі Сақтандыру шартының мерзімімен сәйкес келеді.

75. Сақтандыру шарты келесі жағдайларда өзінің әрекет етуін тоқтатады:

- 1) Сақтандыру шартының мерзімі аяқталғанда;
- 2) Сақтандырушы сақтандыру сомасының (Сақтандырушының жауапкершілік лимитінің) мөлшеріндегі сақтандыру сомасын жүзеге асырғанда.
- 3) Сақтандыру шарты мерзімінен бұрын тоқтатылғанда.

76. Сақтандыру шарты заңнамада көзделген міндеттемелерді тоқтатудың жалпы негіздерінен басқа келесі жағдайларда мерзімінен бұрын бұзылады:

- 1) сақтандыру объектісі тоқтаған кезде;
- 2) Сақтанушы болып табылмайтын Сақтандырылушының қайтыс болып, ол ауыстырылмаған кезде;
- 3) егер Сақтандырушы Сақтанушыны ауыстыруға қарсылық білдірсе, Сақтанушы сақтандырылған объектіні иеліктен шығаруы;
- 4) сақтандыру жағдайының туындау мүмкіндігі жойылғанда және сақтандыру жағдайынан басқа жағдайларға байланысты сақтандыру тәуекелінің болуы тоқтатылғанда;
- 5) Сақтандырушыны мәжбүрлеп тарату туралы сот шешімі заңды күшіне енгенде;
- 6) егер Сақтандыру шарты Сақтанушыға Сақтандыру полисін беру арқылы жасалған болса, сақтандыру полисіне енгізілген шарттар мен ақпараттың өзгеруі;

7) «Сақтандыру қызметі туралы» Қазақстан Республикасының Заңында көзделген жағдайларда.

Көрсетілген жағдайларда шартты бұзуға негіз болған жағдай туындаған кезден бастап шарт бұзылған болып саналады, бұл туралы мүдделі тарап екінші тарапқа дереу хабардар етуі тиіс.

77. Сақтандыру шарты Тараптардың бастамасы немесе келісімі бойынша мерзімінен бұрын бұзылуы мүмкін. Егер Сақтандыру шартында немесе тараптардың келісімінде өзгеше көзделмесе, Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын бұзуға бастамашы болған тарап басқа тарапқа бұзу жоспарланған күнінен бұрын күнтізбелік 15 (он бес) күннен кешіктірмей хабарлайды.

78. Сақтандыру шарты осы тараудың 76-тармағында көзделген жағдайларға байланысты мерзімінен бұрын бұзылған кезде, Сақтандырушы сақтандыру жарнасының бір бөлігін сақтандыру әрекет еткен уақытқа сәйкес алуға құқылы.

79. Сақтандыру шарты мерзімінен бұрын тоқтатылған жағдайда Сақтандырушы іс жүргізу шығыстарының сомасын қайтаруға жататын сақтандыру сыйлықақысының сомасынан шегеруге құқылы. Мұндай шығыстардың мөлшері Сақтандыру шартында қайтаруға жататын сомаға пайыздық қатынастарда белгіленеді.

80. Сақтанушы кез келген уақытта Сақтандыру шартынан бас тартуға құқылы.

Сақтандыру шарты Сақтанушының бастамасы бойынша мерзімінен бұрын бұзылған жағдайда (Сақтанушы Сақтандыру шартынан бас тартқанда), Сақтандырушы төленген сақтандыру сыйлықақысын немесе сақтандыру жарналарын қайтармайды.

Сақтанушының бастамасы бойынша Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын бұзудың шарттар Сақтандыру шартында айқындалады.

81. Сақтандыру шартының мерзімінен бұрын бұзылуы Сақтанушының кінәсінен оның талаптарын орындамауға байланысты болса, сақтандыру сыйлықақысы (оның бөлігі) қайтарылмайды.

82. Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын бұзу Сақтандырушының кінәсінен оның талаптарын орындамауға байланысты болса, соңғысы Сақтанушыға өзі төлеген сақтандыру сыйлықақысын немесе сақтандыру жарналарын толық көлемде қайтаруға міндетті.

83. Сақтандыру шартының мерзімінен бұрын бұзылған жағдайда егер осы Сақтандыру шарты бойынша сақтандыру төлемдері жүзеге асырылған болса, Сақтандырушы төленген сақтандыру сыйлықақысын қайтаруды жүргізбеуге құқылы.

84. Сақтандыру шарты Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген жалпы негіздерден басқа, Сақтанушы Сақтандыру шартын жасасу кезінде заңсыз пайда алу мақсатын ұстанса, оның ішінде оның сақтандыру жағдайы туындағаннан кейін жасаса Сақтандыру шарты жарамсыз болып танылады.

15. ҚОСАРЛАНҒАН САҚТАНДЫРУ

85. Қосарланған (көпше) сақтандыру – бір объектіні бірнеше Сақтандырушыда олардың әрқайсысымен жеке шарттар бойынша сақтандыру.

86. Мүлікті қосарланған сақтандыру кезінде әрбір Сақтандырушы Сақтанушының алдында онымен жасалған Сақтандыру шартының шегінде жауаптылықта болады, алайда Сақтанушының мүлкіне тигізілген зиян үшін онымен барлық Сақтандырушылардан алынған сақтандыру төлемдерінің жалпы сомасы нақты залалдан аспауы тиіс.

Бұл ретте Сақтанушы өзімен жасалған Сақтандыру шартында көзделген сақтандыру сомасының көлемінде кез келген Сақтандырушыдан сақтандыру төлемін алуға құқылы. Егер алынған сақтандыру төлемі нақты нұқсанды жаппаған жағдайда, Сақтанушы жетпейтін соманы басқа Сақтандырушыдан алуға құқылы.

87. Сақтандыру төлемінен толықтай немесе ішінара босатылған Сақтандырушы келтірілген нұқсанды басқа Сақтандырушылардың өтегеніне орай, Сақтанушыға шеккен шығыстарды шегере отырып, сақтандыру сыйлықақысының тиісті бөлігін қайтаруға міндетті.

88. Сақтандыру жағдайы басталғаннан кейін қосарланған сақтандыру кезінде Сақтанушы Сақтандырушыға басқа сақтандыру компанияларында сақтандыру төлемін жүзеге асыру туралы барлық ақпаратты, оның ішінде басқа Сақтандырушылардан алынған сақтандыру төлемдерінің мөлшері туралы ақпаратты беруге міндетті.

89. Қосарланған сақтандыру кезінде Сақтандырушы сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның себептері мен жағдайларын білуге, басқа сақтандыру компанияларымен бірлесіп, сақтандыру жағдайы нәтижесінде келтірілген шығындардың мөлшерін анықтауға құқылы.

16. СУБРОГАЦИЯ

90. Сақтандыру төлемін жүзеге асырған Сақтандырушыға сақтандыру нәтижесінде өтелген залалдар үшін жауапты адамға қоятын Сақтанушының (Сақтандырылушының) төленген сомасының шегінде талап қою құқығы ауысады.

91. Сақтанушы (Сақтандырылушы) сақтандыру төлемін алған кезде Сақтандырушыға ондағы бар барлық құжаттар мен дәлелдемелерді беруге, және оған Сақтандырушыға ауысқан талап ету құқығын жүзеге асыруға қажетті барлық мәліметтердің хабарлауға міндетті.

92. Егер Сақтанушы (Сақтандырылушы) Сақтандырушымен өтелген шығындар үшін жауапты тұлғаға талап қою құқығынан бас тартса, немесе осы құқықты жүзеге асыру Сақтанушының (Сақтандырылушының) кінәсінен мүмкін болмаса, Сақтандырушы сақтандыру төлемін толығымен немесе тиісті бөлігін жүзеге асырудан босатылады және артық төленген соманы қайтаруды талап етуге құқылы.

17. ЕҢСЕРІЛМЕЙТІН КҮШ ЖАҒДАЯТТАРЫ

93. Егер тараптар еңсерілмейтін күш жағдайларына (форс-мажорға) байланысты, яғни тараптың Сақтандыру шарты бойынша міндеттемелерін орындау мүмкін болмайтын ерекше және болдырмайтын жағдайларға байланысты өз міндеттемелерін тиісті түрде орындау мүмкін еместігін дәлелдейтін болса, тараптар жауапкершіліктен босатылады.

94. Сақтандыру шарты бойынша міндеттемелерді тараптардың біреуі толық немесе жартылай орындауы мүмкін болмаған жағдайда, оларды орындау мерзімі осындай жағдайлар болған уақытқа тең мерзімге кейінге қалдырылады.

95. Егер форс-мажорлық жағдаяттар үш айдан астам уақытқа созылса, онда тараптардың әрқайсысы Сақтандыру шарты бойынша міндеттемелерін одан әрі орындаудан бас тартуға құқылы. Бұл жағдайда тараптардың ешқайсысы екінші тараптан Сақтандыру шартының бұзылуынан келтірілген залалдың орнын толтыруды талап етуге құқылы емес.

96. Сақтандыру шарты бойынша міндеттемелерді орындау мүмкін болмаған тарап міндеттемелерді орындауға кедергі келтіретін жағдайлардың туындауы немесе тоқтатылуы туралы екінші тарапқа жиырма күндәік мерзімде хабарлауға міндетті.

18. ДАУЛАРДЫ ШЕШУДІҢ ТӘРТІБІ

97. Сақтандыру субъектілерінің арасында Сақтандыру шартын орындау бойынша туындайтын барлық даулар Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес шешіледі.

19. ҚОСЫМША ШАРТТАР

98. Сақтандыру шартында Қазақстан Республикасының заңнамасына қарама-қайшы келмейтін өзге де шарттар көзделуі мүмкін.

99. Сақтандырушы осы Ереженің негізінде сақтандыру тәуекелдерінің түрлі жинақтарымен және Қазақстан Республикасының заңнамасына қарама-қайшы келмейтін өзге де сақтандыру шарттарымен сақтандыру бағдарламаларын әзірлеуге құқылы.

100. Сақтандыру шартының мазмұны осы Ережеге сәйкес келмеген жағдайда, егер Сақтандыру шартында басқалай қарастырылмаса, Сақтандыру шартының талаптары қолданылады.

101. Осы Ережемен реттелмеген бөлікте Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасы қолданылады.